

ACC. N:R M. 13588 : 1-4.

Landskap: Skåne ..... Upptecknare: Siv. Winelius.....
Härad: Bjäre ..... Berättare: Karl Svensson.....
Socken: Grevie ..... Berättarens yrke: lantbrukare.....
Uppteckningsår: 1954 ..... Född år 1879 i Krogstorp.....

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

(s. 1-4)

När den nya tiden kom till bygden. (L.U.F. 73) s. 1-4.

Skriv endast på denna sida

Bymöten slutade här i Krogstorp för mer än 10 år sedan.

Från min barndom minns jag en träplog på gården, men den var inte i bruk då, utan järnplogen användes. Träårder använde min far att "ärja" med och till att köra fåror till potätis. På den tiden fanns ingen skumplog här. Den har kommit till senare och använts av en och annan. Träpinnsharv hade vi bara till potätis annars järnpinnsharv till sådden. Klös hade de allmänt här då.

Slättermaskin hade ingen här före 1910. En person i Bjärröd körde omkring med en maskin och högg åt folk redan något tidigare. När maskiner började komma i bruk, var det agenter, som reste omkring och tog upp beställningar. Avläggaren kom omkring 1914. Vi tröskade med "plej" till omkring 1910 häruppe. Då köpte en och annan ett tröskverk med vandring. Ångtröskan kom ungefär 1915-16. Häruppe fanns bara en sådan tröska då. Det var i Lya i Ö.Karup. Den som ägde den, körde omkring och tröskade åt folk. Han tog betalt per timme. Vi måste själva skaffa bränsle till lokomobilen.

Rotfrukter hade vi inte i min barndom. Det var svårt med foder. På våren måste man ibland lyfta upp djuren. De fick bara hö och halm och litet "gröpje" (havre, som krossades grovt). Då jag var i 20-årsåldern, var jag "möllesven". "Möllaren" tog hem kraftfoder och så fick vi banka itu kakorna med en hammare. Sedan kom bönderna och köpte. Det var omkring 1903-04. Ibland kom bönderna med sönderhackade ben. De ville att vi skulle mala dem jämte havren.

I min barndom hade bönderna här bara kor av den gamla svenska rasen. De svartbrokiga kom omkring 1907-08.

ACC. N:R M. 13588:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Jag hörde talas om att en del sådde benmjöl på åkrarna. Det gjorde vi inte häruppe, men vi körde rätt mycket med tång. Jag hämtade från Vasalt, Öllöv och Ängelsbäck. Vi fick köra ner och ta ett lass och vända hem. En del häruppe vände upp tång och la den i "bonkar", men det tyckte de inte om därnere. Tånghämtningen skedde mest om vintern. Den breddes ut och plöjdes ner frampå vårsidan.

I min barndom och tidigare märglades det allmänt här. Från skogsbygden körde de ner till Grevie och hämtade. Det kostade någon krona lasset. Från Ängeltofta kunde det komma 7-8 vagnar. En del la på för mycket, så efter några år blev det ingen gröda. För 30-40 år sedan började de köpa kalk från Båstads kalkbrott.

Här har inte behövts dikas.

I min barndom var det 7-årigt växelbruk: träda, råg, 2-årig vall med klöver och timotej, havre 3 år. På den tiden, då jorden inte var så bra, odlades mera havre. Nu är det mera blandsäd. Vete förekom inte alls och nu odlas det något litet. Det går inte så bra på jorden. Bovete hade vi till in på 1910-talet. I liten utsträckning. Min far sålde spannmål till en spannmålshandlare i Ängelholm. Han fick 9-10 kr. tunnan. Då andelsmejeriet i V. Karup kom till 1894 och vi la' an på djuren, slutade vi med att sälja spannmål utan köpte i stället. Rotfruktsodlingen kom också igång med kålrötter och "bofällor", de senare mest. Sockerbetsodlingen blev rätt så allmän här en tid, men då det är mest småbruk, lönade det sig inte så bra. Priset var inte så högt heller. För 100 kg. betala-

ACC. N:R M. 13588:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

des 3-3,50 kr. Betorna kördes till Grevie station.

Varje bonde behöll av sin egen säd förr och sådde år efter år. Till sist blev utsädet inte så bra. En lantbrukare i V.Karup tog omkring 1910-12 hem utsäde från Halland. Han sålde till bönderna. Vi fick köra till Grevie station och hämta.

I Bjärröd körde de med kor till omkring 1910.

Som pojke ledde jag djur till Ängelholms marknad och sålde. 75 kr. fick man för en bra ko. Får förekom på de flesta ställen. Vi hade 3-4, men antalet kunde variera något. Gäss hade de på en del ställen. I mitt hem samlades man till "nappegille" till Märten. Ett stort bykkelkar ställdes mitt på golvet och man satte sig runt omkring och nappade. Ett par tre var sysselsatta i köket med att skälla gässen. Då slaktades ibland ca. 20 stycken. Ibland avslutades "nappegillet" med dans. Som pojke fick jag vakta gäss. Det var inget trevligt arbete, i synnerhet när säden var mogen. Då ville de flyga dit. På dem som ville ge sig iväg, fästes en trärulle med en länk om benet. Svin hade man bara några stycken i min barndom. Då mejerierna börjat ökades antalet till 10-15 st.

Det var förr mycket sten häruppe. Vi sköt den med dynamit. Bitarna la vi i gärdesgårdar. I gamla tider, då det låg stora stenar på åkrarna, byggde de helt enkelt vidare med mindre stenar, så det till slut blev stora "stenrör", som var ivägen då man arbetade. Jag körde också ner sten till Grevie station. Där var en stenkross. Man fick någon krona för lasset.

Skog har funnits här bara till husbehov. Det var vanligt att man hade en

ACC. N:R M. 13588: 4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

mosslott. Far hade en i Killerödsbacke. Det översta lagret, grästorven, användes ofta som strö. Torvgraven blev ibland ganska djup 1-1 1/2 m. Vi hade hackor och grepar och slog sönder "dyngen" med, sedan vatten slagits på. Man fick förr älta i gropen. Två lassade upp den färdiga "dyngen" i "rullebörar" och två andra började med en ny torvgrav. "Dyngen" jämnades ut jämntjockt på slät mark. Den skulle vara van, som gjorde arbetet. Med en trästake spetsad i ena änden gjordes rutor. Dessa torkades och vändes och lades sedan upp i pyramidliknande högar för vidare torkning. Somliga kallade detta för att "rögla", andra sa "kura". Sedan den större mossindustrien började för omkr. 20 år sedan, slutade man här med torvtillverkningen.

I min barndom reste många till Amerika. Det var dåliga tider här för bönderna. Min far var borta där i sju år. Sådant hände på flera ställen och hustru och barn fick sköta hemmet under tiden.

Binäringar har inte förekommit här.

Beträffande jordbruket har här inte varit någon bestämd föregångsman, utan förbättringarna har börjat ungefär samtidigt. Hushållningssällskapet har haft en viss betydelse och sporrat. Min bror t.ex. odlade upp ett stycke stenbunden mark och fick 160 kr. för det.

Elektriskt ljus fick vi här 1941.

=====